Әдәбијјат гәзети

15 феврал 1991-чи ил № 7 (2454)

Гәзет 1934-чү ил јанварын 1-дән чыхыр

ƏDƏBIYAT GƏZETI

Јазычы вә парламент

Кечән һәфтә он икинчи чағырыш Азәрбајҹан Республикасы Али Советинин биринчи сессијасы өз ишинә башлады вә беш күнлүк иҹласдан сонра ијирми күнлүк фасилә верди. Сессија давам етдији күнләрдә бүтүн республикамыз мәтбуат вә телевизија екраныны диггәтлә изләјир, јени парламентин нүмајәндәләринин халгымызы нараһат едән чох мүһүм сијаси, игтисади, мәдәни проблемләри неҹә мүзакирә вә һәлл етдикләрини ардыҹыл вә нараһатлыгла мүшаһидә едир, әслиндә һәмин кәркин мүбаһисәләрин бир нөв иштиракчысы олурдулар.

Мүхтәлиф платформада вә мүхтәлиф сәвијјәдә олан чыхышларда бир үмуми сә'ј ашкар көрүнүрдү: Халгымызы дүчар олдуғу чәтин бәлалардан гуртармағын ән мүнасиб јолуну арајыб тапмаг, ујдурма Гарабаг проблеминин birдәфәлик һәллинә наил олмаг, гүввәләримизи вәһид мәгсәдә сәфәрбәр етмәк...

Күндәлијә дахил олунмуш гырха јахын мәсәләнин мүзакирәси заманы телевизија тамашачылары милләт вәкилләринин бә'зән бир-биринә үст-үстә дүшән, бә'зән дә бир-бириндән кәскин шәкилдә фәргләнән фикирләрини, һәтта емосијалы чыхышларыны кәркинликлә динләдиләр.

Парламентин ишиндә иштирак едән јазычы депутатларымызын ашағыда вердијимиз фикирләриндә дә бу кәркинлик ашкар һисс олунур. Анҹаг парламентдә кетдикҹә даһа күчлү ешидиләмәкдә олан бирлијә чағырыш истәјир сессијанын сонракы иш күнләриндә ајры-ајры мүбаһисәли мәсәләләрин јеканә доғру һәллинин тапылаҹағына үмидвар олмаға һагг верир.

БӘХТИЈАР ВАҺАБЗАДӘ:

—Сессијаја үмидлә кәлмишдим. Ахы, бура халгын мәнафејини, истәк вә арзуларыны, үмид вә тәләбләрини өз мә'рузәләриндә, чыхышларында ифадә едәҹәк нүмајәндәләр, халгын сечдији, инандығы, е'тибар етдији депутатлар кәлмишдиләр. Демә јаңылырмышам. Бу халг депутатларынын әксәријјәти өз сечиҹиләринин арзу вә истәкләринә архадан бычаг вуранлар имиш! Онлара халгын талејини е'тибар етмәк нә гәдәр доғрудур!! Јухарыларын истәк вә арзусу илә дуруб-отуран бу адамлар бура онә көрә кәлмишдиләр ки, елә јухарыларын да тәләбләрини јеринә јетирсинләр.

Сессијада һеч бир демократија јох иди. Бу милләт вәкилләри бирҹә ону билмирдиләр ки, сессија нә тәсәррүфат мәсәләләрини һәлл едән мәҹлис, нә дә шәхси интигам мејданы дејилдир. Бурада јалныз вә јалныз милләтин талеји һәлл олунмалыдыр.

Дүздүр, күндәликдә јахшы мәсәләләр вардыр. Латын әлифбасына кечмәјин үмумхалг мүзакирәсинә верилмәсини алгышлајырам. Анҹаг дејим ки, әкәр јухарылар буна да бир әмма гојсајдылар, кечмәјәҹәкди. Бу гәрарлар онун үчүн манеәсиз гәбул олунду ки, онлар бирҹә буна е'тираз етмәјибләр.

Сессија һаггында фикрим мәнфидир, ондан һеч нә уммур вә гејриганунни һесаб едирәм.

АЈДЫН МӘММӘДОВ:

—Чәтин вә мүрәккәб парламентди. Фикир һәмрә'јлијинә кедән јол ағырдыр. Амма тәрәфләрин сијаси идејаларыны, мәвгә ајрылыгларыны мүвәггәти кәнара гојуб, үмуми милли мәнафеји нәзәрә алмагла, мүәјјән фикир разылығына кәлмәк олар. Һәр һалда сессијада мүхалиф фикирләрин мөвҹудлуғу вә бу фикирләрин мүхтәлиф емосионал чаларларда там ашкар ифадә олунмасы әјани көстәрир ки, бу Али Совет әввәлки Али Советләрә бәнзәмир. Сәдрин мүавинләриндән биринин, һабелә ајры-ајры комиссијаларын даими сәдрләринин демократик блоку, јә'ни мүхалифәт тәрәфини тәмсил етдикләрини нәзәрә алсаг, бу фикримиз бир даһа тәсдигләнәр. Мүрәккәб драматизмлә долу башланғыч мәндә белә бир никбин әһвал-руһијјә јарадыр ки, биз иш просесиндә республиканын там сијаси вә игтисади мүстәгиллији, мәдәни вә мә'нәви өзүнәгајытмамыз үчүн сон дәрәҹә зәрури платформаларын үмумиликлә гәбулуна наил ола биләҹәјик.

Бу илк тәәссүратдыр, онун нә гәдәр һәјати олаҹағыны исә сессијанын фасиләдән сонра давам едәҹәк иҹласлары көстәрәҹәк.

САБИР РҮСТӘМХАНЛЫ:

—Азәрбајҹан республикасы јени парламентинин биринчи сессијасы бизда демократик фикрин, милли мүстәгиллик идејасынын өзүнә неҹә чәтинликлә јол ачдығыны бир даһа тәсдиг етди.

Биз, јә'ни Азәрбајҹан халг ҹәбһәсиндән, Демократик блокдан сечилмиш депутатлар үмид едирдик ки, башга јердә олмаса да халгын талеји илә, милли мәнафеләрлә, мүстәгиллијимизлә бағлы олан мәсәләләрдә парламентдә јекдил фикрә кәлмәк олар; бу әгидә бизи бирләшдирә биләр. Чүнки зәһирән, партократија да һәмишә суверенлијин, сијаси-игтисади мүстәгиллијин тәрәфдары кими чыхыш едир вә онларын сечкигабағы платформаларында бу барәдә сечиҹиләрә бол-бол вә'дләр верилмишди. Лакин парламентин илк аддымларындан көрүндү ки, бу, бош хәјалмыш.

Тәсәввүр един ки, һәтта Бакыда фөвгәл'адә вәзијјәтин ләғви вә бу барәдә Азәрбајҹан ССР Али Советинин 22 јанвар 1990-чы ил тарихли гәрарынын јеринә јетирилмәси кими, бирбаша милли ләјагәтлә, халгын һејсијјәти илә бағлы олан бир мәсәләдә дә фикримиз дүз кәлмәди. Ајдын олду ки, фөвгәл'адә вәзијјәтин ләғвини истәјән јохдур: нә Азәрбајҹан КП МК, нә Али Совет, нә Бакы Совети... Бәһанә дә будур ки, шәһәрдә гарышыглыг дүшәр. Күја Бакыдакы индики сакитлији јалныз һәрбчиләр јарадыр, күја бизим өзүмүзү идарә етмәјә күҹүмүз, мәдәнијјәтимиз чатмыр. күја Бакыда елә гүввәләр вар ки, фөвгәл'адә вәзијјәт ләғв олунан кими тез-тәләсик һакимијјәти девирмәјә ҹумаҹаг! Халгы танымамаг буна дејәрләр!

Сессијанын кедишиндән ајдын олду ки, мүәјјән бир дәстә үчүн һакимијјәт еһтирасы бүтүн јердә галан дујғулары әзиб мәһв едир.

Мүстәгил Азәрбајҹан блокунун сессијанын биринчи күнү ачыг тәзјигләрә, ганунсузлуглара е'тираз әламәти олараг салону тәрк етмәси, мүәјјән шәртләшмәләрдән сонра гајытмасы барәдә мәтбуатда мә'лумат верилиб, чыхышымда да бу барәдә данышдым. Тәәссүф ки, биз шәһәрә гарышыглыг дүшмәсинин, кениш-ләнән тә'тил һәрәкатынын гаршысыны алмаг мәгсәдилә иҹласа гајыдандан сонра да позунтулар тамамилә арадан галдырылмады. Иш о јерә чатды ки, рајон рәһбәрләриндән бири бизим фөвгәл'адә вәзијјәти ләғв етдирмәк арзумузу ермәни мәфкурәсы илә бағлајыб блокун депутатларыны тәһгирдән белә чәкинмәди. Сонрадан нә бојда сәһв етдијини она баша салдылар вә үзр истәмәк мәҹбуријјәтиндә галды.

Сессијанын мәнә ән ағыр тә'сир едән јерләриндән бири Һејдәр Әлијевлә дејишмә сәһнәләри иди. Кимин һаглы, кимин һагсыз олдуғуну бир кәнара гојуруг. Мәни ән чох нараһат едән халгын бу ағыр күнләриндә дә бирләшә билмәмәјимиз, шәхси дујғуларын, интигам, гисас һиссинин, һагг-һесаб чәкмәк истәјинин үмуми мәнафедән јүксәкдә дајанмасы; Дағлыг Гарабаг проблеми кими ағыр бир јараны сағалтмаг үчүн әл-әлә вермәкдәнсә, бир-биримизә узанан әлләри кәсмәкдән чәкинмәмәјимиз олду... Адам белә шејләри өз милләтинә јарашдырмаг истәмир. Кәрәк белә сәһнәләр бу күн вәзифә башында оланлара дә дәрс олсун; көрсүнләр ки, әтрафларындакы бујруг гулларынын чоху чөрәји дизинин үстүндә олан адамлардыр; даһа доғрусу, бу гурулушун вердији әхлаг дәрси беләдир, бу дөнүклүкдә бәлкә ајры-ајры адамлардан даһа артыг бу гурулушун өзү күнаһкардыр.

Мүстәгил Азәрбајҹан блоку сессијаны дүзкүн тәрк етмишди. Лакин гајытмағымыза да һагг газандырырам. Мәнҹә, биз гајытмасајдыг, күндәликдәки 35 мәсәләнин һамысыны тәләм-тәләсик «мүзакирә» едиб, гәрар гәбул едәҹәкдиләр. Мүстәгил Азәрбајҹан блоку Иттифаг мүгавиләсинә мүнасибәт, Үмумиттифаг референдуму кими ҹидди мәсәләләрин тәләсик мүзакирәсинә манә олду, сәккиз мәсәлә сессијанын нөвбәти мәрһәләсинә сахланылды, блокун өз тәклифләринин бир нечәси мүзакирә олунду галанларынын да күндәлијә әлавә едилмәсинә принсипиал разылыг алынды.

Республикада гар јағмасы, «тәсәррүфатларда јаранан чәтинлик» нәзәрә алыныб ганунверичи орган өз ишини јарымчыг сахлады. Јенә «план» талејимиздән габаға кечди. Вахтилә бүтүн тәсәррүфат башчылары, рајон рәһбәрләри депутат сечиләндә биз бу ојуну, тәһлүкәни габагҹадан һисс едиб, фикримизи билдирмишдик. Тәәссүф ки, көзләнилән кими дә олду. Бә'зи депутатлар бу дәфә дә өз сечиҹиләринин адындан истифадә етдиләр: «Вәзијјәт ағырдыр, бизи рајона чағырырлар...».

Јени парламентин илк аддымлары нә гәдәр чәтин олса да, бүрократија бузуну әритмәк арзусунун һәләлик гејри-реаллығыны көстәрди; амма үмидимиз гырылмады. Мүстәгил Азәрбајҹан блоку үзвләринин сессијадакы мөвгеләри, чыхышлары мәни разы салды. Инанырам ки, илк сынаг бизи бир-биримизә даһа мөһкәм бағлајаҹаг.